

Xujun xi kjinikasenre xuta hebreo HEBREOS

¹ A tu nkjin ka'a 'ba kja'e kjuanga tsa'en jako Na'enchana xuta chingana nga kitsikinchja nchja chinga profeta nixtjin kuatse jan.

² Tunga nixtjin fet'a xi tetsuba nganda'e Na'enchana kitsikasen Ki'ndire nga kjuakona ngojore kui. Na'enchana ja'ba kitsu nga Ki'ndire tse'e kuan ngayéje xi tjin, 'ba kui= ngat'are nga kitsinda ngasun'ndio.

³ Ki'ndiu xi 'bejñatsejen yeje kjuajere Na'enchana, 'ba kui= xi isenre fa xi bakutsejen 'yá=ñu fani Na'enchana, 'ba kui xi tsa'en nga s'e ngayéje xi tjin tu ngat'are kjua'ñure enre. Kionga je 'echjintjai jena tuxi kuatsjeña, ngank'aa kik'ejña ngate kixire Na'enchana.

⁴ Ki'ndiu xi ngisa je kuán ngisa nga ko mare ankje, jotsa'en ngisa je ngisa ja'en xi kika'ere.

⁵ Ngat'a Na'enchana 'bi kitsure: “Ji xi Ki'ndina, an= ña xi Na'enri mani nganda'e.” Tunga nijnguú ankje 'ba kik'inre. 'Ba ninga bi ngat'are jngu ankje kinchja Na'enchana nga 'ba kitsu: “An kuan Na'enre, 'ba kui kuan Ki'ndina.”

⁶ 'Ba nga tsikasen masenre Ki'ndi titjunre ngasun'ndio, 'ba tsu: “Ngatsi'i ankjelere Na'enchana ngatatsichjire.”

⁷ Ngat'are ankjele= 'ba kitsu Na'enchana nga kinchja: “Na'enchana tsa'en ankjelere joni ntjo, 'ba joni najenre ndi'i tsa'en xi tsa'exat'are.”

⁸ Tunga ngat'are Ki'ndiu 'ba kitsu nga kinchja:
 Ji Na'en, ji xi kuatexumantsjai ka'nda nixtjin xi bi
 fet'a,

'ba si'ankixikixi=ni kjua nga kuatexumai.

⁹ Kjinimején mé= xi kixi tjín,

'ba kuastiche mé= xi bi nda.

Kui= kjuañu kiskja'ajinniri Na'enchana xi Na'enri
 mani,

'ba ngisa kitsja ngisari kjuatsja nga ko mare xi
 tjindujinri.

¹⁰ 'Ba 'ba nde kitsu ngisa:

Ji Na'en, 'ndani ngatuts'inre tsajmi kjiñe'en nga-
 sun'ndio,

'ba ko ndsai kjiña'anni ngank'aa.

¹¹ Kjue ngayéje tsajmibiu,

tunga ji kuenintsjaini.

Kuachinga= ngayéje tsajmibiu joni tsa najñu.

¹² Kjuakuye joni tsa chinga,

'ba sik'antjaiye joni najñu xi baja xuta.

Tunga ngat'ari ji, bi k'uantjaiye,

'ba bi kjue nuri.

¹³ 'Ba kitsu Na'enchana: “Teni ngate kixina
 ka'nda nga xi stikeri ngi ndsakui k'uendaq.”
 Tunga nijnguú ankje 'ba kik'inre.

¹⁴ Ngat'a ngatsi'i ankje isennixtjin nini xi
 tsa'exat'are Na'enchana 'ba nikasen tuxi
 kuasekoni xuta xi sakure nga k'uangi.

2

¹ Kui kjuañu tjinnere nga nda kuatesinni_ra
 kjuakixi xi kjinu'ya, tuxi bi xin kjuinña.

² Ngat'a ka'nda en xi kitsikja'axtiuya ankje nix-
 tjin kuatse jan kis'ere kjua'ñu, 'ba kisakure chji

xi 'bakore ngatsi'i xuta xi kiskjeje nga bi kit-sik'etjusun ion.

³ Kui= kjuañu nganda'e, ¿jót'sa'en kuan k'uangiña tsa bi nda kuatesin_ra en nda xi tsik'angina? Na'enna Jesucristo fa tjun kitsuya jót'sa'en kuan k'uangiña, 'ba 'batsa'en kitsuyakixi nganina xi kjint'ere nga 'ba kitsu.

⁴ 'Ba Na'enchana 'ba nde yakutsejen nga kui enbi xi kjuakixi, nga kitsa'en chuba xi bakutsejen kjuajere ko kjuañure nga ko nkjin kuya kjuakun, 'ba nga kitsitsojosunna jotsa'en nga kui mejénre kjuanda xi tsjana Isennixtjintsjere.

⁵ Bi ngi kjuañure ankje 'ejña Na'enchana ngasun'nde xi 'batsa'en s'e, ngasun'nde xi techubani_ra nganda'e.

⁶ Tunga kua'indut'a xujun enre Na'enchana ña 'ba kitsu jngu xi kinchja:

¿'Yá=ñuni xuta nga ji tifa'etsjenri ngat'are?

¿'Yá=ñuni ki'ndire xuta nga ji tjimafori ngat'are?

⁷ Kui ngutjunchi ngisa ngi'nde kjiñe'en nga ko mare ankjelebiu,

'ba kjiñe'en rey xi tjinre kjuaje 'ba xi xiakun,

⁸ 'ba ngi ndsaku kik'ejña ngayéje xi tjin.

Nga 'endungi Na'enchana ngi kjuañure xuta ngayéje xi tjin, nijnguú tsajmi xi tjin 'ejñat'axin. Tunga nganda'e kje 'yaján tsa je tjindungi ngi kjuañure xuta ngayéje xi tjin.

⁹ Tunga te'yaña Jesús xi ngutjunchi ngisa ngi'nde kuán nga ko mare ankjelebiu. 'Ba te'yaña nga je kuán rey xi tjinre kjuaje 'ba xi 'yakun, ngat'a ja'a kjuabeya nga k'enntjai ngat'are ngatsi'i xuta. 'Ba kuán jo tjin kjuandare Na'enchana.

10 Na'enchana kitsa'en ngayéje xi tjin 'ba ngat'are Na'enchana tjindu tsajmibiu, 'ba kui kuamejénre nga nkjin ki'ndi sakure kjuaje xi tse'e. 'Bamani, nda= kitsa'en Na'enchana nga kis'ejñandakjin Jesucristo ngat'are kjuanima xi kisakure, ngat'a kui xi sik'angi ki'ndibiu.

11 Ngat'a xi tsitsje xuta ko ngatsi'i xuta xi mat-sje, tu jngu mani Na'enre ngayeje. Kui kjua bi masubanire Ki'ndire Na'enchana nga nts'e tsure xutabiu.

12 Nga tsu ña kua'indut'a enre Na'enchana:
Kue'e_rā nijmi nts'ia ngat'ari,
'ba sichjira ngajinre xuta xi mañajan ngat'ari.

13 'Ba kitsu gisa:

Makjainna ngat'are Na'enchana.

'Ba 'ba nde kitsu gisa ngijngu ka'a:

An nga'e, tesenkua ki'ndi xi kitsjana Na'enchana.

14 Ngat'a ki'ndibi jngu yojo xi ya'a, kui kjua Jesús ndekui yojo tsaka'ani ngayeje, tuxi kueyani 'ba 'batsa'en sikjekjuani xi tjinre kjua'ñure kjuabeyo, xi chanayiu.

15 'Ba 'batsa'en Jesús kitsindaini ngatsi'i xuta xi tsakjunre kjuabeyo xi 'endu joni chu'nda nixtjin xi kitsa'ere tsakaiñu.

16 Ngat'a 'yaña nga Jesús bi ankjele ja'ekaseko. Tusa ja'ekaseko xuta xi ntjere Abraham.

17 Kui kjua 'ba fa kuánni joni nts'e, tuxi je kuánni ngixkun Na'enchana jngu na'mi titjun xi fa'animare xuta 'ba xi kixi fiko xare, tuxi kuan k'uechjintjaini jere xuta.

18 'Ba ngat'a kui fa suba tsabe kjuanima 'ba kichut'ayako, 'ba nde tsa'en ma baseko nganda'e xi chut'ayako.

3

¹ 'Bamani, nts'ia xi tsjio xi 'ba nde kinchjanu Na'enchana, tsjatsa'en tikja'etsjion ngat'are Cristo Jesús. Nikixiya ngat'are kui nga kui xi kjinikasen 'ba xi na'mi titjunna.

² Xi kixi tsakasen ngixkun xi kitsja xare, jotsa'en Moisés 'ba nde kixi kiko xare ngajinre ngatsi'i xuta xi tse'e Na'enchana. Xuta xi tse'e Na'enchana, jo=ni jngu ni'ya.

³ 'Ba ngisa= je ngisa kjuaje xi 'bakore Jesús nga ko mare xi 'bakore Moisés, jotsa'en ngisa je kjuaje sakure xuta xi tsinda jngu ni'ya nga ko mare kjuaje xi sakure ni'yo.

⁴ Niñare ni'ya xi tjin tjin= xi tsinda, tunga Na'enchana kitsinda ngayéje xi tjin.

⁵ 'Ba Moisés kuán jngu chu'nda xi kixi kiko xare ngajinre ngatsi'i xuta xi tse'e Na'enchana, xuta xi ndaba Na'enchana mani. Kui xi kitsuyakixi ngat'are xi jaskan kuetsu Na'enchana.

⁶ Tunga ngat'are Cristo xi Ki'ndi kuán, kui xi kixi= fiko xare nga batexumare ndaba Na'enchana. 'Ba ni'yo, kuiña ña nganda'e, tsa tojo kixi kuinyajian mé= xi chun_ra 'ba xi tsja mana, ngat'a techuya_ra mé= xi sjana Na'enchana.

⁷ Kui kjuañu jotsa'en kua'indut'a xi tsu Isennix-tjintsjere Na'enchana:

Tsa nganda'e kjuinu'yo jndare,

⁸ bi taja ño'on inimanu,

joni xuta xi 'ejñat'axin enna,

nixtjin nga kiskut'ayakonā nangi t'axin.

⁹ Kio kiskut'ayakonā xuta chinganu nga skue mé= xi sa'aan,

nisi yachan nu tsabe mé= xi kitsa'aan.

¹⁰ Kui kjuá kuastikeña xutabiu,
'ba 'bi kixiã: “Ngantsjai nixtjin bi kixi tjindu
inimare,

'ba bi mejénre k'uetsumaya ndiya xi tsa'an.”

¹¹ Ngajin kjuastina 'ba fa kixinkixia,
nga niñajanni kjuá'as'en xutabiu
nga'nde ña sikja'aya xuta xi tsa'an.

¹² Tikuendo yojonu nts'ia, nga tu'yá ngatjas'e
ngajinnu xi bi kixi tjin inimare, xi bi makjainre 'ba
sikasent'axinre Na'enchana xi tijñakun.

¹³ Tusa nyujun nyujun ti'ñu kakun xingiu
yejerañu “nganda'e” 'mi, tuxi tu'yá xi tjin ngajinnu
k'onachanire je 'ba taja k'uejña inimare.

¹⁴ Ngat'a tsa janda kixi kjuinyajian ka'nda nix-
tjin xi fet'a nga xun_ra jotsa'en 'nda ngatitjunre,
sakuna mé= xi tse'e Cristo.

¹⁵ Ngat'a fako ngisana enre Na'enchana ña
'batsa'en kua'indut'a: “Tsa nganda'e kjuinu'yo jn-
dare, bi taja ño'on inimanu joni xuta xi 'ejñat'axin
enna.”

¹⁶ ¿'Yá= xuta xi kjint'e enre Na'enchana, tunga
'ejñat'axin? ¿A bi ngatsi'i xuta xi 'etjuko Moisés
nangi Egipto?

¹⁷ ¿'Ba 'yá= xuta xi Na'enchana kuastike yachan
nu? ¿A bi xi kiskjeje, xi kis'endu mik'en yojore
nangi t'axin?

¹⁸ 'Ba kionga 'ba fa kitsukixi Na'enchana nga:
“Niñajanni kjuá'as'en xutabiu nga'nde ña sikja'aya
xuta xi tsa'an”, ¿'yá= xi 'ba kitsure nga 'ba kitsu?
¿A bi tu ngat'are xuta xi bi kitsik'etjusun enre?

¹⁹ 'Ba 'ba=tsa'en 'yaña nga bi kuán ja'as'en ngat'a
bi kuakjainre.

4

¹ Ngu, tijña=ngisa nganda'e enre Na'enchana xi titsuyatitjun nga kuitjas'ian nga'nde ña sikja'ayakua kui. Tunga tjinnere nga sikjo_ra yojona, tuxi bi s'eni ngajinnu xi bi kjua'as'en nga'ndebiu.

² Ngat'a 'ba=nde kis'eya nijmina en ndare Na'enchana ngayeje, jotsa'en kis'eya nijmire xutabiu. Tunga ngat'are kui, bi tsakaseko en xi kik'inya, ngat'a bi kuakjainre ngat'are xi kjint'e.

³ Tunga ña xi je kuakjainna kuitjas'en=ña nga'nde ña sikja'aya xuta xi tse'e Na'enchana, nga'nde xi kitsu nga 'ba kitsu:

Ngajin kjuastina 'ba fa kixinkixia,
nga niñajanni kjua'as'en xutabiu,
nga'nde ña sikja'ayakua xuta xi tsa'an.

'Ba kitsu, nisi je kuajngure xare nixtjin nga kitsa'en ngasun'ndio.

⁴ Ngat'a 'batsa'en kua'indut'a enre Na'enchana ngat'are nixtjin xi mayatuni:

Xi mayatuni nixtjin kuajngure ngayéje xare
Na'enchana 'ba kitsikja'aya.

⁵ 'Ba 'ba=nde tsu ngisa:

Niñajanni kjua'as'en xutabiu,
nga'nde ña sikja'ayakua xuta xi tsa'an.

⁶ 'Bamani, chaja ngisa xuta xi kjua'as'en nga'ndebiu. Ngat'a xuta xi tjun kis'eya nijmire en ndare Na'enchana, bi kitsik'etjusun ion 'ba kui= kjua bi ja'as'enni nga'ndebiu.

⁷ Kui kjuañu 'ba nde 'endani Na'enchana kja'e nixtjin, jngu nixtjin xi "nganda'e" 'mire. 'Ba jaskan nga je ja'a nkjin nu, kitsikincha David ngat'are nixtjinbiu, jotsa'en je kua'indut'a nga'e:

Tsa nganda'e kjuinu'yo jndare,
bi taja ño'on inimanu.

⁸ Ngat'a tsa Josué kiko xutabiu nga'nde nga sikja'aya, bi kuinchjare Na'enchana jaskan ngat'are kja'e nixtjin.

⁹ Kui= kjuañu chaja ngisanire nga sikja'aya xuta xi tse'e Na'enchana, jotsa'en kitsikja'aya Na'enchana xi mayatuni nixtjin.

¹⁰ Ngat'a xi kjua'as'en ña sikja'ayako Na'enchana, kui xi je kuajngure xare, jotsa'en Na'enchana kitsikja'aya nga je kuajngure xa xi kitsa'en.

¹¹ Kui kjua k'ueneni_ra yojona nga kuitjas'ian ña sikja'ayakua Na'enchana, tuxi bi s'eni ngajinna jngu xi ska, nga kuajeya ndiyare xuta xi bi kitsik'etjusun ion.

¹² Ngat'a tijñakun 'ba tjin=re kjua'ñu enre Na'enchana. Ngisa yojó ngisa nga ko mare ngayéje kicha xi yojó ngojó ngatere. Fa'as'enjin ion nga fu'i ngamasenre inimana ko kjuafa'etsjenna, 'ba ngamasenre ña 'bongi nindana ko xine nindana. 'Bejñatsejen mé= xi nikja'etsjian ko mé= xi tjin ngajin inimana.

¹³ Tsajain tsajmi xi kuanda xi bi tjibe Na'enchana. Tusa 'yare 'ba tjindu tsejen ngayéje tsajmibi ngixkun xi tjinnere nga kua'era kuenda.

¹⁴ Kui kjua tjinnenire nga janda kixi kuinyajian mé= xi nikixiya. Ngat'a tjin=na jngu na'mi titjun xi 'ñu je xi ja'as'en ngank'aa, xi Jesús Ki'ndire Na'enchana.

¹⁵ 'Ba na'mi titjunna, kui= xi mare fa'animara nga be kjua'indana. Ngat'a kui 'ba=nde kichut'ayako joni ña, tunga kui niñajanni kiskjeje.

¹⁶ Kui kjua bi kjuikunniña nga sitiñat'a 'ba xukua Na'enchana xi batexumana 'ba tsjana kjuandare, tuxi sakunina kjuanima kakun ko kjuanda xi kuasekona nga kuitjaxtia kjuanima.

5

¹ Ngat'a ngatsi'i xi na'mi titjun kuán chja'ajin ngajinre xuta xi yak'a 'ba ba'e xare nga kui sa'exantjaire xuta ngixkun Na'enchana, tuxi sjani chje 'ba sik'en tjiuba ngat'are jere.

² 'Ba mare fa'animare xuta xi bi nda mankjire ko xi fi ndiya xi bi kjuakixi, ngat'a na'mi titjun, 'ba=nde inda titsubare ngayeje.

³ 'Ba ngat'a inda titsubare, kui= kjua machjenni nga 'ba nde tsja chje xi tse'e ngat'are jere, jotsa'en tsja chje ngat'are jere naxinando.

⁴ 'Ba ni'yá xi tu kuenda tse'e ma kjebe xa je xi tjinre jngu na'mi titjun. Tusa Na'enchana nchjare nga tsja xare, jotsa'en kinchjare Aarón nixtjin kuatse jan.

⁵ 'Bamani, ninga Cristo bi nk'a ts'axje yojore, tsa tu kuenda tse'e na'mi titjun kitsa'en tajngu yojore. Tusa Na'enchana kiskja'ajin 'ba kitsure:

Ji xi Ki'ndina,

an= ña Na'enri nganda'e.

⁶ 'Ba 'ba nde tsa'en kua'indut'a enre Na'enchana ngayeje:

Ji jngu na'mi kuáin ngantsjai nixtjin.

'Ba 'ba nde tjin xari joni xi tse'e Melquisedec.

⁷ 'Ba kionga Cristo tsik'ejña ngasun'ndio, jako Na'enchana nga 'ñu kinchja 'ba kiski'ndakoni, 'ba tsi'are nga k'uejñat'axinre kjuabeyo. 'Ba yasen

ñojon Na'enchana mé= xi kitsu, ngat'a kji'yakun Na'enchana ngat'are kui.

⁸ Ninga tsa kui xi Ki'ndire Na'enchana, ngajinre kjuanima xi kuata'en kuánre jotsa'en sik'etjusunre.

⁹ 'Ba nga je kis'ejñandakjin, kuán kjua'bangi xi bi fet'a ngat'are ngatsi'i xuta xi sik'etjusun enre.

¹⁰ 'Ba Na'enchana kitsa'en na'mi titjun nga kitsjare xa joni xare Melquisedec.

¹¹ Ngat'are tsajmibi ne tjin ngisa mé= xi kuixiñ. Tunga ne na'en tjin nga k'uejñatsijian, ngat'a bi nde ta'a mankjinninu.

¹² Je nda'e kuakjainnu ngat'a tse'e Na'enna Jesucristo 'ba 'ba= tjinni nga je maestru kuon tsakaiñu, tunga machjennu nga tjin xi kuakuya nganinu xi tjun kisakuyanu ngat'are enre Na'enchana. Ngu jun je kuán ngañu joni ki'ndi nisti xi machjenre ndachiki, 'ba bi xichine xi taja.

¹³ Ngatsi'i xi baki, ki'ndi nisti ngisa 'ba kje bejín xi kixi tjin.

¹⁴ Tunga xichine xi taja, kui xi kjine xi je chinga, xi tsichjenntsjai kjuafa'etsjenre, tuxi beni mé= xi nda 'ba xi bi nda.

6

¹ 'Bamani, bi kuinyajinña ngajinre mé= xi tjun kisakuyana ngat'are Cristo, tusa tangin ndujukua xi tse'e Cristo xi sakuyare xuta chinga. Bi nde siku'bekun ngisaña xi tjun, xi tsu jó kji'i machjen nga sik'antjaiya kjuafa'etsjenna 'ba nga k'uejñat'axian mé= xi ña'an xi fikona kjuabeya, 'ba nga kuakjainna ngat'a tse'e Na'enchana.

² Bi nde machjenninu nga sakuya ngisanu ngat'are kjuasatenda, 'ba nga nts'ia fane_ra ndsa, 'ba nga kjua'aya nganire xuta ngajinre mik'en nga kuanre kjua nixtjin xi fet'ani.

³ K'uenda kibiú 'ba kuekondaja, tsa Na'enchana tsja'ndena.

⁴ Ngat'a ngat'are xuta xi je kitsa'ere kjuanda nga kuankjinre xi tse'e Na'enchana, 'ba kitsits-jako xi tsjana Na'enchana, 'ba kisakut'are Isennix-tjintsjere Na'enchana,

⁵ 'ba kitsitsjajin en ndare Na'enchana ko kjua'ñu xi s'e nixtjin xi sa'e ndiba,

⁶ tunga tsa kja'e ndiya skja'ajin xi je kiskut'a ngayéje kibiú, bi nde s'eni jót'sa'en nga kuan kuaxatse ngani tuxi sik'antjaiyani kjuafa'etsjenre 'ba kjua'e ngani ngixkun Na'enchana. Ngat'a tu kuenda tse'e= tibat'a ngani kru Ki'ndire Na'enchana 'ba titsja'nde nga k'uejnucha ngani.

⁷ Ngat'a xuta xi janda makjainre, jo=ni nangi xi 'bingi tsi xi kjit'a ba'anere 'ba tsjare chan xi machjenre xuta xi tsa'exasun nangu, 'ba Na'enchana tsichikunta'en.

⁸ Tunga ngat'are xuta xi kja'e ndiya kjebe, jo=ni nangi xi 'ba nde ba'anere tsi 'ba tusa na'ya ko na'yantsje tsja. Tumé chjire nangu ya'a, 'ba tu je tsajmi xi bi nda ngixkun Na'enchana. 'Ba tu kuiti=ngisa.

⁹ Tunga ngat'are jun nts'e xi nimejéen, ninga tsa 'batsa'en tenukjuaj, tunga be=re takujin nga jun sakunu xi ngisa nda ngisa, xi tjenko kjua'bangi.

¹⁰ Ngat'a Na'enchana kixi= tsikona 'ba bi chiyajinre mé= xi kjiñ'on 'ba jót'sa'en

kikakutsijion nga nimijion kui, nga kjiña'axat'a_ru xuta tsje xi tse'e, jo teño'on ka'nda nganda'e.

11 Tunga mejénni nga nga jngu jnguu jun kuakutsejenntsjo nga teño'on xi nda nga ko fa inimanu ka'nda ngantsjai nixtjin, tuxi k'uetjusunkjinni xi techuya_ru.

12 Bi mejénni tsa tse'é kuon. Tusa chjungi_ru xuta xi inyamakjainre 'ba xi inyas'ere kjuaje kakun 'ba kui= kjua inyaxuntsjani xi kitsuyatitjun Na'enchana nga sjare.

13 Nga Na'enchana kitsuyatitjun ngat'are mé= xi sjare Abraham, ndekuini Na'enchana kitsika'anijin yojore ngat'are xi kitsu. Ngat'a tsajain xi ngisa je ngisa xi kuan sjare enre.

14 'Ba kitsu Na'enchana: “Kjuakixi= nga sichikunta'enra 'ba 'ñu= nkjin sa'aan ki'ndiri.”

15 'Ba ko kjuatsejnda kiskuya Abraham 'ba kisakure xi kitsuyatitjun Na'enchana nga sjare.

16 Nga xuta 'benda jngu kjua, tsja enre ngat'are xuta xi ngisa je ngisa nga ko mare kui. 'Ba tsa tjinkore kjua xinkjin, tsja enre ngat'are xuta xi ngisa je ngisa nga ko mare kui 'ba 'batsa'en s'enda tume kjuañu.

17 'Ba ngat'are Na'enchana, nga kitsuyatitjun mé= xi sja, kuamejénre nga k'uejñatsejenfare xuta xi xuntsja tsajmibiu nga niñajanni jó sa'en enre. Kui kjua 'ba nde kitsjani enre ngat'are kui fa kionga kitsuyatitjun mé= xi sja.

18 Ngojó en xi kitsu Na'enchana bi ma 'bantjaiya, 'ba bi ma 'bonacha Na'enchana nga nchja. 'Ba 'batsa'en ña xi temangint'ia tuxi kuasekonina nga sakuna kjua'ñu kakun nga xun_ra ngat'are xi

techuya nga sjana Na'enchana.

¹⁹ Nga 'batsa'en techuya ngat'are Na'enchana, jo=ni kicha le'ba xi chanikja'ajin ngajin ndachikun, xi fajña'ñunire barku. Ngat'a nga techuya_ra mé= xi xuntsja, kui xi tsa'en nga s'ejngu inimana 'ba 'ñu tsikinyana. 'Ba fikona ka'nda nga'nde xi 'ñu tsje, nga'nde xi tijña ngastun najñu xi tjenchja ngamasenre ningu xi kjijña ngank'aa.

²⁰ Ngat'a ja'as'en Jesús nga'ndebiu ngat'ana nga kijititjunna. Xi kuán na'mi titjun ka'nda ngantsjai nixtjin nga kitsa'ere xa joni xi tse'e Melquisedec.

7

¹ Ngat'are Melquisedec, kui xi kuán rey nangi Salem 'ba 'ba nde na'mi xi tse'e Na'enchana xi tijña ngank'aa. Kionga ja'e ngani Abraham jaskan nga kitsa'enre nchja xi rey xi kiskjanko, Melquisedec kikja'aya ndiya 'ba kitsichikunta'en.

² 'Ba Abraham kitsjare jngu yá xi te ya ka'a tjinre ngayéje xi kitsa'en. Ja'en Melquisedec, kui xi tsunire “rey xi tjinre kjuakixi.” 'Ba rey xi tse'e Salem, kui xi tsunire “rey xi tjinre kjuaxiu.”

³ Tumé kua'indut'a ngat'are na'enre ko nare 'ba ko ntje xi jendibani Melquisedec, ninga nga kitsin 'ba ninga nga k'en. Jo=ni Ki'ndire Na'enchana 'ba tojo na'mi ka'nda ngantsjai nixtjin.

⁴ Chutsijon á tsa'en jeni Melquisedec. Ka'nda xuta chingana Abraham kitsjare jngu yá xi te ya ka'a tjinre ngayéje xi kitsa'en nga kiskjanko nchja xi rey.

⁵ 'Ba=tsa'en kua'indut'a kjuatexumare Na'enchana nga na'mi xi ndibanire ntjere na'mi

Leví tjinere nga skjebe chjire naxinando jngu yá xi te ya ka'a tjinre ngayéje xi sakure, ninga xinkjin mani 'ba tu jngu ntjere Abraham ndibanire ngayeje.

⁶ Tunga Melquisedec xi bi ntjere na'mi Leví ndibanire, kui xi kisakure jngu yá xi te ya ka'a tjinre ngayéje xi kisakure Abraham 'ba kitsichikunta'en Abraham, xuta xi Na'enchana ja'ba je kitsuyatitjunre mé= xi sjare.

⁷ 'Ba 'ba= tjin nga ngisa je ngisa xi tsichikunta'en nga ko mare xi nichikunta'en.

⁸ Ngat'are na'mi xi kjebechjire naxinando, 'ba=nde tu xuta xi 'me. Tunga enre Na'enchana be'ekixifani nijmi ngat'are Melquisedec nga jo=ni tsa tijñakun ngisa.

⁹ 'Ba ma mixan nga na'mi xi ndibanire ntjere Leví xi kjebechji nganda'e 'ba nde 'echjire jngu yá Melquisedec kionga Abraham kitsjare jngu yá.

¹⁰ Ngat'a ninga kje tsiín Leví, jo=ni tsa tijñajin ngajin yojore Abraham nixtjin nga ja'ekja'aya ndiya Melquisedec.

¹¹ 'Ba xuta xi tse'e Israel kika'ere kjuatexumare Na'enchana nga tjinre xa Aarón, na'mi xi ndibanire ntjere Leví. Tunga bi kuajngunire xare na'mibiu nga kitsitsjekjin xuta. Kui= kjuachjenni nga ja'eni kja'e na'mi xi kitsa'exare joni xi tse'e Melquisedec 'ba bi joni xi tse'e Aarón.

¹² Ngu, nga 'bantjaiya xare na'mi, 'ba=nde tjinere nga nik'antjaiya kjuatexumo ngayeje.

¹³ Ngat'a xi nchjani enre Na'enchana, xi kua'ere xa joni xi tse'e Melquisedec, kui xi ndibanire kja'e

ntjere xuta xi tse'e Israel, ña kje nisajnguú na'mi 'betukajin.

¹⁴ Ngat'a 'yare nga Na'enna Jesucristo jendibani ntjere Judá, 'ba ngat'a tse'e ntjebiu tumé kitsu Moisés nga kinchja ngat'are na'miu.

¹⁵ 'Ba ngisa= nda s'ejñatsejen nga kjuakixi= mé= xi temixan, ngat'a jngu na'mi xatse xi joni Melquisedec je ja'e.

¹⁶ Bi kitsa'exare jotjin kjuatexuma xi tsuya nga ntje chinga kjuendibanire na'miu. Tusa kitsa'exare ngat'a tjinre kjua'ñu nga tijñakun ka'nda ngantsjai nixtjin. Ngat'a bi ma nikje.

¹⁷ Ngu 'ba=tsa'en nikixiya ña kua'indut'a ngat'a tse'e:

Jngu= ni na'mi ka'nda ngantsjai nixtjin.

'Ba 'batjin xari joni xi tse'e Melquisedec.

¹⁸ 'Bamani, kitukja'axin kjuatexuma chingó xi tse'e na'miu, ngat'a bi kis'ere kjua'ñu 'ba bi tsakasekona.

¹⁹ Ngat'a nimé kitsitsjekjin kjuatexumo. Tunga nganda'e tjinna jngu kjuachuya xi ngisa= nda. Ngat'are kui tenitiñat'a_ra Na'enchana.

²⁰ 'Ba Na'enchana kitsika'anijin yojore nga k'uetjusun ion nga kitsja xare Jesucristo nga na'mi kuan. Bi 'ba kuán nga kika'e xare na'mi xi yak'a.

²¹ Tunga ngat'are Jesucristo, Na'enchana kitsika'anijin yojore. Ngu 'ba=tsa'en kua'indut'a ña 'ba kik'inre:

Kitsika'anijin yojore Na'enchana 'ba bi jó sa'en enre.

Ji jngu na'mi kuáin ka'nda ngantsjai nixtjin.

22 'Ba 'batsa'en ngat'are Jesús Na'enchana 'endakokjua xuta xi tse'e, 'ba ngisa= nda kjua xatsebi nga ko mare xi chingo.

23 'Ba ne nkjin kuán na'mi xi yak'a, ngat'a kjuabeyo bi kitsja'ndere nga kuendujuko xare.

24 Tunga kui, bi kjuet'a xare ngat'a tijñakunntsjai.

25 Kui kjua manire tsik'angintsjai xuta xi tsiñat'are Na'enchana tu ngat'are xare, ngat'a tijñakunntsjai ngantsjai nixtjin 'ba 'bets'antjaintsjai xuta xi tse'e.

26 Ngat'a jo=ni na'mi titjunbi xi machjenna, jngu xi tsje, xi bi tjinre kjuach'o, xi bi jndi, xi kji'naxjet'axin ngajinre xuta xi tjinre je 'ba kjiniki-jin ngank'aa.

27 Kui bi joni na'mi titjun xi yak'a. Bi tjin-nere nga nyujun nyujun sja chje ngat'are jere 'ba jaskan ngat'are jere naxinando. Ngat'a jngu ka'a fani kitsja chje, nga kitsingantsja yojore.

28 Ngu kjuatexumo tsja xare joni na'mi titjun xuta xi indakjua. Tunga jaskan nga je kitsja Na'enchana kjuatexumo, 'ba=tsa'en kitsika'anijin yojore nga kitsja xare Ki'ndire xi tsjatsa'en kis'endakjin ka'nda ngantsjai nixtjin.

8

1 'Ba ngajinre ngayéje xi techuba nijmi_ra, kui=bi xi ngisa chjire: Nga tjinna jngu na'mi titjun xi 'ñu je, xi kik'ejña ngank'aa ña ngate kixire Na'enchana.

2 Xi tjinre xa nga'nde ña ngisa tsje. Nga'ndebiu tijña ngaya ningu xi najñute ni xi kjuakixi. 'Ba bi kui xi xuta kitsinda, Na'enchana suba.

³ Ngatsi'i na'mi titjun kitsa'exare tuxi sjani chje 'ba sik'enni tjiuba xi fechuko xuta. Kui= kjua na'mibi machjenni nga 'ba nde tsja chje.

⁴ Tsa nga'era ngasun'ndio tijña, bijín na'mi, ngat'a je tjin na'mi nga'e xi tsja chje jotsa'en kua'indut'a kjuatexumo.

⁵ Tunga na'mi xi tjin nga'e tsa'exaya nga'nde xi tu isenre ko nk'ianre xi tjin ngank'aa. 'Ba 'yaña kibi ngat'a kionga Moisés mején sinda ningu xi najñu teni, Na'enchana 'ba kitsure: “Nda chutsejen. 'Ba fa tjai ningu xi najñute jokji'i xi yakura nga echuchunnaa ngijñacho.”

⁶ Tunga nganda'e ngisa= nda ngisa xa xi kitsa'ere Jesucristo nga ko mare xare na'mi xi tjin ngasun'ndio, jotsa'en ngisa nda ngisa kjua xatse xi Na'enchana 'endako xuta nganda'e. Ngat'are Jesucristo 'endakoni kjua xatsebi ngat'a ja'ba je kitsuyatitjun nga sjare xuta tsajmi xi ngisa nda.

⁷ Tsa tuméra kichajare kjua xi tjun 'endako xuta Na'enchana, bijín kuachjen xi majóni.

⁸ Tunga bi kuatsjare Na'enchana xi kitsa'en xuta xi tse'e 'ba kitsu:

Kjua'e= nixtjin, tsu Na'enchana,
nga k'uendako ngañaa kjua xatse
xuta xi tse'e Israel ko xuta xi tse'e Judá.

⁹ 'Ba kjua xatse xi texin_ra,
bi ngusun nga ko xi 'endakua xuta chingare,
nixtjin nga yafengia ntsja nga tso'oxjejian nangi
Egipto.

Ngat'a bi kixi tsikinyajin kjua xi tjun 'endakua,
'ba kui= kjua kitsikumani_ra, tsu Na'enchana.

¹⁰ Tunga kui kjuabi xi k'uendakua xuta xi tse'e
Israel

nixtjin xi sa'e ndiba, tsu Na'enchana.

K'uejña_a kjuatexumana_a ngajin kjuafa'etsjenre,
'ba nde si'indut'a ngajin inimare.

An kua_an Na'enre,

'ba kui kua_n naxinandana_a.

¹¹ Bi nde 'batsa'en kuakuyanire xinkjin

ninga nts'e, nga kuetsure nga ngatjabexkun
Na'enchana.

Ngat'a ngatsi'i skuexkun_a,

ka'nda xi ngisa ki'ndi ka'nda xi ngisa chinga.

¹² 'Ba sichat'a_ra jere,

'ba bi nde sikja'etsjenyaña.

¹³ Nga Na'enchana nchja ngat'are jngu kjua
xatse, tsu=nire nga je chinga xi tjun. 'Ba xi je
chinga 'ba xi bi nde chjinire, kui xi bi nde tsé
kuanire.

9

¹ Ngu kjua xi tjun 'enda Na'enchana kitsuya
jótsa'en kjuinichjire, 'ba kis'ere nga'nde tsje xi
kis'ejña nga'e ngasun'ndio.

² 'Bitsa'en kuanda ningu xi najñute ni ko jó
nga'nde. Nga'nde xi tjun, kui xi kik'in nga'nde
tsje. Kio kis'ejña tsajmi ña tí ndi'i aseti 'ba kisasen
yamixa xi s'endusun niñuxtila xi joni chje.

³ 'Ba ngamasenre ngojó nga'ndebiu,
kis'etjenchja jngu najñu. 'Ba ngastun najñubiu
kis'ejña nga'nde xi majóni xi nga'nde xi ngisa tsje
kik'in.

⁴ Kio kisasen altar xi oro ni ña tisun tjingusja.
'Ba nde kio kis'ejña kaxa xi oro yajun yejere, xi
bakutsejen nga Na'enchana 'endako kjua xuta xi
tse'e. 'Ba ngaya kaxabiu kis'ejñaya jngu chutsin

xi oro ni ña kixinya tsajmi xi mana 'mi. 'Ba nde kis'ejñaya yanisere Aarón xi kuaxkjuenya ngani, 'ba ko ndiojote xi kua'indut'a kjuatexumo.

⁵ 'Ba ngasun nk'are kaxabiu kixinyasun xi querubin 'mi xi yakutsejen kjuajere Na'enchana nga kitsja nk'ianre ko jngare nga'nde ña machat'a je. Tunga bi machjen nga ngisa tsé kjuinukjua ngat'are tsajmibiu nganda'e.

⁶ 'Ba nga je 'batsa'en s'enda tsajmibiu, 'batsa'en fa'as'enntsjai na'miu nga'nde xi tijña titjun nga tsa'en xare.

⁷ Tunga ngat'are nga'nde xi majóni, tu kui sani na'mi titjun fa'as'en kio, 'ba nga xki nu jngu ndiya fa'as'en sa. 'Ba tjinnere ba'a jin nga fa'as'en nga'ndebiu, tuxi sjani chje ngat'are jere 'ba ngat'are jere naxinando nga tsajngije 'ba ngat'are je xi tsixujin nga tjijñure.

⁸ 'Ba 'batsa'en Isennixtjintsjere Na'enchana yakutsejen nga bi ma fa'as'en xuta nga'nde xi ngisa tsje, nga tojo sejña ngisa nga'nde xi titjun.

⁹ Ngayéje tsajmibiu baku chuyana jó chun nix-tjin xi tetsuba nganda'e. Ngat'a chje ko tjiuba xi nik'en bi mare tsitsjekjin kjuafa'etsjenre xuta xi 'batsa'en tsichjire Na'enchana.

¹⁰ Kibiu tu ngat'are xichine sani 'ba ngat'are mé= xi 'yu 'ba ngat'are jótsa'en tsitsje yojore xuta ngixkun Na'enchana. Kui xi tu tsajmi sunnk'a xi tjinnere k'uetjusun ka'nda nga sixat-seya Na'enchana xi tjin.

¹¹ Tunga je= ja'e Cristo 'ba nganda'e kui= xi na'mi titjunre kjuanda xi sakuna ngat'a kui ja'as'en ningu xi najñute ni xi ngisa nda ngisa

'ba xi kjuakixikjin, xi bi xuta kitsinda, 'ba xi bi ngasun'ndio tse'e.

¹² 'Ba jngu ndiya sani ja'as'en nga'nde xi ngisa tsje, 'ba bi ko jinre natendsu ninga tse'e ki'ndi ndija ja'as'enko. Niki jinre fani kiko 'ba 'batsa'en 'echjintjaini jena nga kitsindaina ka'nda ngantsjai nixtjin.

¹³ 'Ba jinre tjiundija ko natendsu 'ba ko chojore ki'ndi ndija xi ti, kui xi s'etsojojunre xuta xi bi tsje ngixkun Na'enchana. 'Ba kjuakixi= nga matsje nga'e ngasun'ndio tsakaiñu.

¹⁴ Tunga tsa 'batjin, ¿a bi ngisa tjindre kjuañu jinre Cristo? Ngat'are Isennixtjintsje xi tijñakun nixtjin xi bi fet'a Cristo kitsingantsja yojore joni chje xi niki tsje ngixkun Na'enchana. Kui kjuaja jinre Cristo tsitsjeni kjuafa'etsjena, tuxi bi nde si'anña xi fikona kjuabeya, tusa sichji_ra Na'enchana xi tijñakun.

¹⁵ 'Bamani, Cristo k'enntjai ngat'are xuta 'ba 'batsa'en kitsindaini ngat'are jere xi kitsa'en kionga chji ngisare kjuaja xi tjun 'enda Na'enchana. 'Ba ngat'are Cristo 'enda kjuaja xatse Na'enchana, tuxi kuan sakunire xuta xi nukjuare ngat'are kui kjuanda xi kitsuyatitjun nga sjantsjaire.

¹⁶ Joni xuta, nga kje 'mejín, 'benda jngu xujun xi tsu mé= xi kuatse'e ki'ndire. Tunga bi kuan xuntsja ki'ndibiu tsajmibiu, tsa kje 'mejín xi 'ba 'batsa'en kitsi'indu.

¹⁷ Ngat'a tu kio=nga chjire mé= xi 'enda xutabiu nixtjin nga kui kueya. Tunga tsa tijña ngisa, kjeé chjiire xujunbiu.

¹⁸ 'Ba 'ba nde kitsa'en Na'enchana. 'Ba nde ko jin 'endakoni kjuaja xi tjun 'enda.

19 Ngat'a 'ba kitsa'en Moisés nga kitsuyare ngatsi'i xuta naxinando nga jngu kjuatexuma xi kua'indut'a kjuatexumo. Kiskjebe jinre ki'ndi ndija ko tse'e natendsu nga kitsik'atjijinko nanda, 'ba kitsungijinkoni tsanga ini ko ya isopo. 'Ba kitsichjen nga 'etsojojunre xujun kjuatexumo ko ngatsi'i xuta naxinando.

20 'Ba 'bi kitsu Moisés: “Kui jin kibi xi titsa'en nga chjire kjua xi ti'bendakonu Na'enchana, xi kitsu nga si'on.”

21 'Ba nde 'etsojojunre jinbiu Moisés ningu xi najñute ni 'ba ko ngayéje tsajmi xi machjen nga nichjire Na'enchana.

22 Jotsa'en kua'indut'a kjuatexuma, ngayéje xi tjin, ko jin tjinnere kuatsjeni. 'Ba bi machat'are jere xuta tsa bi k'uesten jin.

23 'Batsa'en kuachjen nga kjinitsje tsajmibiu, xi tu kusunre sa xi tjin ngank'aa. Tunga ngat'are xi tjin ña ngank'aa fa, machjen=re chje xi ngisa nda ngisa nga ko mare jinre tjiuba.

24 Ngat'a Cristo bi ja'as'en nga'nde xi ngisa tsje xi ntsja xuta kuandakoni, xi tu kusunre sa xi kjuakixiu. Tusa ja'as'en ña ngank'aa fa 'ba tijña ngixkun Na'enchana nganda'e nga tinchjantjaina.

25 'Ba bi ja'as'en tuxi nkjin ndiya sjani chje yojore, jotsa'en fa'as'en na'miu nga'nde xi ngisa tsje nga xki nu fa'as'enko jinre tjiuba.

26 Tsa 'bara tjin, nkjinru ndiya k'en tsu'ba ka'nda nga kuanda ngasun'ndio 'ba ka'nda nganda'e. Tunga jngu ndiya sani yakutsejen yojore nixtjin xi fet'a xi tetsuba nganda'e, 'ba kitsingantsja yojore joni chje, tuxi 'ejñat'axinni

jio.

²⁷ 'Ba jotjin nga ngatsi'i xuta tjinnere nga jngu ndiya kueya sa, 'ba jaskan kjua'e nixtjin nga kuanre kjua,

²⁸ 'ba=nde Cristo jngu ndiya sa kuangantsja joni chje nga ja'axin jere nkjin xuta. 'Ba kjua'e=ngani xi majóni ndiya, tunga bi nde nga kua'anijinni jere xuta, tu kui sani nga sik'angi xi inyakuyare.

10

¹ Ngat'a kjuatexumare Moisés, kui= xi tu nk'ianre tsajmi nda xi sa'e ndiba, 'ba bi fa kui tsajmi xi ndo. Kui kjua kjuatexumo niñajanni mare tsitsjekjin xuta xi xki nu tsitiñat'are Na'enchana nga tsjantsjai ndekuini chje.

² Ngat'a tsa jngu ndiyara matsje xuta xi 'batsa'en tsichjire Na'enchana, bi nde jndi s'eni kjuafa'etsjenre 'ba bi nde sjani chje.

³ Tusa chje xi tsja, kui= xi tsikja'etsjenyare xki nu nga tjinre je.

⁴ Ngat'a jinre tjiundija ko xi tse'e natendsu bi mare kja'axin je.

⁵ 'Bamani, kionga Cristo ja'e ngasun'ndio, 'bi kitsu:

Bi kjinimején tjiuba xi nik'en ko chje.

Tusa kik'ejñandanaa jngu yojo.

⁶ Bi kuatsjari tjiuba xi ti, ninga xi nik'en nga s'echjintjai ngat'are je.

⁷ 'Ba kio kixiañ: “Nga'e tesiaan, ja'e=ñã tuxi sik'etjusunñã xi ji mejénri, Na'en, jotsa'en kua'indut'a enri ngat'ana.”

⁸ 'Bi kitsu titjun nga kinchja: “Bi kjinimején ninga bi kuatsjari tjiuba xi nik'en ko chje ko tjiuba

xi ti 'ba ko xi nik'en nga machjintjai ngat'are je.”
 'Ba kitsu, ninga tsa 'batsa'en kua'indut'a kjuatex-
 umo nga tjinnere nga sja xuta tsajmibiu.

⁹ 'Ba jaskan kitsu ngisa: “Nga'e tesiaan. Ja'e=ña
 tuxi sik'etjusunña xi ji mejénri.” 'Ba 'batsa'en
 'ejñat'axinni xi tjun, tuxi 'ejñani xi majóni kjua.

¹⁰ 'Ba ngat'a kitsik'etjusun Jesucristo mé= xi
 mejénre Na'enchana, kui= kjua je matsjeña nga
 jngu ndiya sa kitsingantsja yojore joni chje.

¹¹ 'Ba ngatsi'i na'mi nyujun nyujun tsik'etjusun
 xare. Nkjin ndiya tu jngusa xa tsa'en nga tsja chje,
 chje xi niñajanni mare kja'axin je.

¹² Tunga Cristo jngu ndiya sani ka'nda ngants-
 jai nixtjin kitsja jngu sa chje ngat'are je, 'ba kio
 kik'ejña ngate kixire Na'enchana.

¹³ 'Ba kio tijña nga tikuya 'nda nga Na'enchana
 sik'endungi ndsaku xuta xi stike.

¹⁴ Jngu sani chje kitsja tuxi kitsikixikjinni
 ka'nda ngantsjai nixtjin xuta xi kjinitsje.

¹⁵ 'Ba Isennixtjintsjere Na'enchana tsuyakixina
 nga 'ba tsu:

¹⁶ Kui= kjuabi xi k'uendakuā xutabiu,
 nga kjuet'a nixtjinbiu, titsu Na'enchana.
 K'uejñaā kjuatexumana ngajin inimare,
 'ba nde si'indut'a ngajin kjuafa'etsjenre.

¹⁷ 'Ba bi nde sikja'etsjenyaña
 jere ko kjuach'ore.

¹⁸ 'Ba kionga nichat'a je, bi nde machjenni nga
 nik'en ngisa tjiuba ngat'are je.

¹⁹ 'Bamani nganda'e nts'ia, ngat'are jinre Jesús=
 tjinna kjua'ñukakun nga bitjas'ian nga'nde xi ngisa
 tsje.

²⁰ Ngat'a Jesús kiskjex'ana jngu ndiya xatse xi fi ña kuetsubachan, ndiya xi fa'axtiuni najñu xi tjenchja nga'nde xi ngisa tsje. Ngat'a kitsingantsja yojore, je kitju'i ndiyabiu.

²¹ 'Ba tjin=na jngu na'mi je xi batexuma ni'yare Na'enchana.

²² Kui kjua sitiñat'ani_ra Na'enchana nga koni nga kixi tjin inimana 'ba nga bi jó kji'i kjuamak-jainna. Ngat'a je kuatsje inimana 'ba bi nde jndi tjinni kjuafa'etsjenna, 'ba je kjinichunre yojona ko nanda tsje.

²³ Bi jó ján kjua kakuan. Tusa kixi kuinyajian mé= xi nikixiya nga techuya_ra, ngat'a Na'enchana sik'etjusun mé= xi tsuyatitjun nga sa'en.

²⁴ kuinyisjai ndiya_ra jótsa'en nga kuisekua xingia nga s'engisana kjuanimejen 'ba nga si'an ngisa xi nda.

²⁵ Bi k'uejña kibiú nga janda kuañajankua= xingia, jo inyatsa'en yak'a. Tusa si'ñu kakunkaña xingia, 'ba ngisa 'ba si'an ngisa ngat'a te'yaña nga je tifechutiña nixtjin nga kjua'e Na'enna Jesús.

²⁶ Ngat'a tsa 'ya nga je nini xi teña'an 'ba janda 'ba si'an ngisa, ninga tsa je kji'ya xi kjuakixi, bi nde tjinngi sani chje xi kuan s'echjintjai jena.

²⁷ Tu techuyakun ngisa_ra nixtjin kun nga kuan kjua, kionga ko ndi'i xi 'ñu sikjekoni Na'enchana xuta xi stike.

²⁸ 'Ba xi bi kuakjainre nga sik'etjusun kjuatexumare Moisés, kjinik'en nga ni'yá ja'animare ngat'are kui, koni enre tsa jó asa ján xuta xi kuet-suyakixi je xi kitsa'en.

²⁹ 'Ba tsa 'batsa'en 'ñu kun tjinni kjuatexumo,

¿jó= kuata'en xi tibasene Ki'ndire Na'enchana?
 ¿jó= kuata'en xi tu kjuatjo tjimare jin xi 'endakoni
 Na'enchana kjua xatse xi 'enda, jin xi kitsitsjeni
 xuta xi 'ba titsa'en? ¿jó= kuata'en xi ch'otsa'en
 nchja ngat'are Isennixtjintsje xi tsja kjuandare
 Na'enchana? 'Ñu= tse kjuanima xi sakure xi 'ba
 titsa'en.

³⁰ Ngu 'yaña nga 'ba kitsu Na'enchana: “An= ña
 xi singuajaa, an k'uechji_rā xuta mé= xi 'bakore.”
 'Ba 'ba nde kitsu: “Na'enchana sa'enre kjua naxi-
 nandare.”

³¹ ¡Á tsa'en kunni nga ngaya ntsja Na'enchana xi
 tijñakun skaya xuta!

³² Tikja'etsjen_ru yojonu nixtjin kuatse jan, nga
 kuakjain titjunninu ngat'are Na'enna. 'Ñu= kixi
 tsikinyo nga kichukjuakonu kjuanima xi tsitjax-
 tiu.

³³ Sa'ba ch'o kik'innu 'ba ch'o kjinikonu ngixkun
 naxinando, 'ba sa'ba tsikiseko xingiu kionga
 ndekuini tsajmi kuata'en.

³⁴ 'Ba nde ja'animanu xi kjiyuya nduya, 'ba
 kjinikjon nga kichja'anu xi tjinnu. Tsja kuánu
 nga 'ba kuato'on, ngat'a 'yañu nga ngank'aa tjinnu
 xi ngisa nda ngisa xi bi fe.

³⁵ 'Bamani bi nikje_ru kakún, ngat'a tse chji xi
 sakunu tsa bi sichojo ngat'are mé= xi techuya_ru.

³⁶ 'Ba= tjinni nga skakonu xi temato'on, tuxi
 kuan si'anñu xi mejénre Na'enchana 'ba 'batsa'en
 sakunu xi kitsuyatitjun nga sja.

³⁷ Ngat'a 'batsa'en kua'indut'a enre
 Na'enchana:
 Xi tjinni nga kjua'e ichi ichi chaja ngisare nga
 kjua'e,

bi nde k'uandayanire.

³⁸ Xuta kixi xi tsa'an
k'uejñakun tu ngat'are nga makjainre.

Tunga tsa siku'be ngani ngastun,
bi nde tsja s'enina ngat'are kui.

³⁹ Tunga ña, bi xuta xi fini ngastun kuáan xi fi ña
chajaa. Tusa makjainna ngat'a tse'e Na'enna 'ba
'batsa'en 'bangiña.

11

¹ Nga makjainna ngat'a tse'e Na'enchana,
'yakixi=ña nga sakuna xi techuya_{ra} 'ba be=re
takuan nga kjuakixi= mé= xi bi te'ya.

² Ngat'a kuakjainre xuta xi kis'e nixtjin kuatse
jan, kui= kjua nda kjinukjuani ngat'are kui.

³ Ngat'a makjainna, kui kjua 'yaña nga en xi
'etjuni ts'a Na'enchana kitsa'enkoni ngasun'ndio
'ba mankjín=na nga tsajmi xi 'yare kuandani xi bi
matsejen.

⁴ Ngat'a kuakjainre Abel, kui kjua kitsjanire
Na'enchana chje xi ngisa nda ngisa nga ko mare
xi kitsja Caín. Ngat'a kuakjainre, kui= kjua
Na'enchana kitsuni nga kui jngu xuta kixi 'ba
kiskjebetjo chjere. 'Ba ninga je k'en Abel, tibaku
chuya ngisana jótsa'en kuakjainre.

⁵ 'Ba ngat'a Enoc kuakjainre, kui= kjua
Na'enchana kiko tjikunni ngank'aa 'ba bi k'en.
Bi nde kuasjaini, ngat'a Na'enchana kiko. 'Ba nga
kje tjubejín, ja'ba nda kjinukjua ngat'are ngat'a
kitsa'en xi kuatsjare Na'enchana.

⁶ Tunga tsa bi makjainre xuta, niñajanni sa'en
xi matsjare Na'enchana. Ngat'a xi mejénre
sitiñat'are Na'enchana, tjinnere nga kuakjainre

nga kui tijña 'ba nga sjare chjire xuta xi mangisjai kui.

⁷ Ngat'a Noé kuakjainre, kui kjua kit-sik'etjusunni ion nga Na'enchana kitsuyatitjunre ngat'are nga kuan tsajmi xi kje 'yaáre, 'ba kitsinda jngu barku nga kitsik'angi xinkjin. 'Ba ngat'are kjuamakjainbiu, jo=ni tsa yaneje xuta xi yak'a tuxi kuanire kjua. 'Ba ngat'a kuakjainre, kuakixi=ngixkun Na'enchana.

⁸ Ngat'a Abraham kuakjainre, kui= kjua kit-sik'etjusunni ion nga kik'inre nga ngatji nangi xi jaskan kua'ere, 'ba 'etju 'ba bi be ñá ñá kiji.

⁹ Ngat'a kuakjainre, kui= kjua kuánni jngu xuta xi xin nangire nga tsik'ejña nangi xi ja'ba je kitsure Na'enchana nga sjare. Ni'ya xi najñute ni tsik'ejñaya, jotsa'en tsik'endu Isaac ko Jacob nga jaskanñu, xi 'ba nde kuatse'e ngayéje xi ja'ba je kitsure Na'enchana nga sjare.

¹⁰ 'Ba kitsa'en Abraham, ngat'a kiskuyare nga k'uejña naxinanda xi 'ñu sejña xjo tuts'in, xi Na'enchana sa'en isenre 'ba sinda.

¹¹ 'Ba ngat'a kuakjainre ngayeje, kui= kjua kitsa'e nire nga'ñu nga na'en kuan, ninga je 'ñu chinga 'ba 'ndikoni Sara, ngat'a kuakjainre nga Na'enchana sik'etjusun nga ko fani kjuakixi mé=xi kitsuyatitjunre.

¹² Ninga tsa bi nde tjinnire nga'ñu ngajin yojore, kis'ere ntje xi 'ñu nkjin kuán joni niñu xi tjin ngank'aa 'ba joni tsumi xi tjin ndai ndachikun xi bi ma s'exki.

¹³ Ngatsi'i xutabiu jesun 'ba ka'nda kje sakuúre xi kitsuyatitjun Na'enchana nga sjare. Tunga

kuakjainre, 'ba tu kjin tsabe tsajmibiu 'ba kuats-jare ngat'are, 'ba tsabere yojore nga xuta xi xin nangire, xi tu tsik'etsumasun nga'e ngasun'ndio.

14 'Ba xi 'ba tsu, bakutsejen nga inyamangisjai xi nangire fa.

15 Ngat'a tsa tojo kitsikja'etsjenra ngat'are nangi ña 'etjuni, kuán= kiji ngani nga'ndebiu tsakaiñu.

16 Tunga kuamején=re jngu nangi xi ngisa nda ngisa, kui xi tsunire xi tjin ngank'aa. Kui kjua bi masubanire Na'enchana nga 'batsa'en 'yare nga kui xi Na'enre xutabiu, ngu kui je 'endare jngu naxinanda.

17 Ngat'a kuakjainre Abraham, kui= kjua kits-jani Isaac joni chje, nga kiskut'ayako Na'enchana. Kuán kakun nga sja joni chje ki'ndire xi jngututu mani, ninga tsa ngat'are ki'ndiu kitsuyatitjuni Na'enchana

18 nga 'ba kitsure: “Ngat'are Isaac ndibanire ntje xi s'eri.”

19 'Ba Abraham kitsikja'etsjen nga Na'enchana tjinre kjua'ñu nga sikja'aya nganire xuta ngajinre mik'en, 'ba kui= kjua kixuntsja ngani ki'ndire joni tsa ja'aya nganire.

20 'Ba ngat'a Isaac kuakjainre, kui kjua kit-sichikunta'enni Jacob ko Esau nga kitsuya xi jaskan s'ere.

21 Ngat'a Jacob kuakjainre, kui kjua nga je mején kueya, kitsichikunta'enni nga jngu jngu ki'ndire Kuse 'ba kitsichjire Na'enchana nga kitsikindit'a yanisere.

22 Ngat'a Kuse kuakjainre, kui kjua nga je mején kueya, kitsuyani nga kjua'e nixtjin nga k'uetju

xuta xi tse'e Israel nangi Egipto 'ba 'exa jó kjuiniko nindare.

²³ Ngat'a xichare Moisés kuakjainre, kui kjua ján sa kitsik'ejña'moni ki'ndiu, ngat'a tsabe nga tsja kji'i ki'ndiu 'ba bi kitsakjunre kjuatexuma xi ts'axje reyre nangi Egipto.

²⁴ Ngat'a Moisés kuakjainre, nga je chinga, bi nde kitsikjainni nga ki'ndire ki'ndi chjunre Faraón k'uinre.

²⁵ Tusa kuamejénre nga 'ba nde kjua'ako kjuanima naxinandare Na'enchana 'ba bi nga sitsjajin ngutjun kjuatsja xi tsja je.

²⁶ 'Ba kitsikja'etsjen nga ngisa chji ngisare kjuanima xi ja'axtiu ngat'are Cristo nga ko mare kjuanyina xi tjin Egipto, ngat'a kiskuya=re chji xi jaskan sakure.

²⁷ 'Ba ngat'a kuakjainre, kui= kjua 'etjuni nangi Egipto 'ba bi kitsakjunre kjuastire rey. 'Ba janda kitsi'ñu kakun, ngat'a jo fani tsa tsabe Na'enchana xi bi matsejen kuánre.

²⁸ 'Ba ngat'a kuakjainre ngayeje, kui= kjua ts'axjeni s'i pascua 'ba 'exa nga jin s'etsojojunre xuntja ni'ya, tuxi ankje xi sik'en ki'ndi titjunre xuta xi tse'e Egipto bi sikoni ki'ndi titjunre xuta xi tse'e Israel.

²⁹ Ngat'a xuta xi tse'e Israel kuakjainre, kui= kjua ja'axtiuni Ndachikun iniu joni tsa nangi kixi. Tunga xuta xi tse'e Egipto jesunjin nanda nga 'ba nde kuamejénre kjua'axtiu nga tjenngire.

³⁰ 'Ba ngat'a kuakjainre ngayeje, kui= kjua tsixuyani xjore naxinanda Jericó, jaskan nga yatu nixtjin tsik'etsumandaire xuta xi tse'e Israel.

³¹ Ngat'a kuakjainre chjun masen Rahab, kui= kjua bi ñatjen k'enkoni xi bi kuakjainre nga sik'etjusunre Na'enchana, ngat'a nda kiskjebetjo nchja xi tse'e Israel xi echukutsejen'ma nga'ndebiu.

³² 'Ba ¿mé= xi xin ngisaa? Bi kuannina chuba tsa kuinchjaa ngat'are Gedeón, Barac, Sansón, Jefte, David ko Samuel 'ba ko nchja chinga profeta.

³³ Ngat'a kuakjainre xutabiu, kui= kjua kitsa'enni nga kiskjanko rey, 'ba kixi kitsa'en kjua, 'ba kisakure mé= xi kitsuyatitjun Na'enchana nga sjare. 'Ba 'ba nde 'echja ts'a tjiuxa,

³⁴ 'ba kitsik'oya ndi'i xi 'ñu, 'ba kitsik'angi yojore ngat'are kicha xi s'ere tsakaiñu, 'ba kitsja nga'ñure yojore ninga tsa je tsabere kakun nga je jejndare, 'ba 'ñu kakun kuán nga kiskjan, 'ba tsangatjenngi chasoldadu xi stike.

³⁵ 'Ba kis'e yanchjin xi kiskjebe tjikun ngani xinkjin xi je jesun tsakaiñu.

Tunga tjin yak'a xi jesun nga ja'a kjuanima, ngat'a bi kitsikjain nga kuandai, tuxi 'batsa'en sakunire nga'nde xi ngisa nda ngisa nga kjua'aya nganire.

³⁶ 'Ba tjin xi tsejñucha 'ba kis'ere, 'ba ka'nda kis'e'ñukoni na'ñu kicha 'ba kis'eya nduya ngayeje.

³⁷ 'Ba tjin xi ndiojo kjinik'enkoni, 'ba xi kicha 'nde'ñu kitiyani yojore, 'ba xi kicha kjinik'enkoni. 'Ba tjin xi tu nga i nga jaan tsik'etsuma nga tu tjiuxinre chutsanga= yaja ko xi tse'e natendsu. 'Ñu nima tsik'endu, 'ba kitsjenngicha, 'ba kjini'onre.

³⁸ Xutabiu 'ñu nda kuán 'ba ngasun'ndio bi kui tsunire. Tu tsik'etsumasun= nangi t'axin 'ba nga-

jín ngijñacha, 'ba tsik'endungi ngi ngijo 'ba ña tixa ngi nangiu.

³⁹ Nda kjinukjua ngat'are ngatsi'i xutabiu ngat'a kuakjainre, tunga bi kisakure xi kitsuyatitjun Na'enchana nga sjare.

⁴⁰ Ngat'a Na'enchana bajin kakun=na, kui= kjua ja'ba je tjindanire xi ngisa nda ngisa, tuxi bi kuakixikjinni xutabiu tsa bi ñatjen ko ña.

12

¹ 'Bamani, kitsendaina xuta xi baku chuyana jótsa'en kuakjainre. Kui kjua k'uejñat'axinña tume xi tsina'enna ko je xi tsa'en nga skaa, 'ba kua'e nga'ñu_ra yojona nga kuiyutsanga ngisa ndiya xi fi ngisa.

² K'uet'antjsa tuxkuan ngat'are Jesús, xi 'etuts'inre 'ba kitsijngukjin xi makjainna. Ja'ba je be kui kjuatsja xi sakure, kui kjua kichukjuakonire nga k'en t'a kru 'ba bi kuenda kitsa'en kjuasuba xi kisakure nga 'batsa'en k'en. 'Ba jaskan tsik'ejña ngate kixire Na'enchana xi batexuma.

³ 'Bamani tsu'ba, chutsejen kusun_ru Jesús xi kichukjuako yejere nga kitsujun kitsut'are xuta je, tuxi bi kjuejndaninu 'ba kjuere kakún.

⁴ Ngu temixkjankoñu je, tunga kje sakunu kjuabeya nga 'ba teño'on.

⁵ 'Ba je kjinichiyajiun en xi tsja nga'ñunu, xi tsuya nga jun xi ki'ndire Na'enchana. Ngat'a 'batsa'en kua'indut'a:

Ji ki'ndina,

bi tu jan ngatjamari enre Na'enchana xi baku ndiyari,

'ba bi ngatafere takuin nga kjuatikori.

⁶ Ngat'a Na'enchana baku ndiyare xi tsimején kui, 'ba 'ñu mejenre ngatsi'i xi ki'ndire mani.

⁷ Ngatachukjuakonu nga 'ñu kuejennu Na'enchana, ngat'a kui 'ba= tsikonu joni ki'ndire. Ngatsi'i xi na'en kuán 'ñu mejenre ki'ndire nga baku ndiyare.

⁸ Tunga tsa bi 'ñu kuejennu Na'enchana josiko ngatsi'i ki'ndire, jun jo=ni ki'ndi xi tu 'batsa'en saku kuon 'ba bi xi ki'ndire fa.

⁹ Nga sa'e ki'ndia, na'enna xi nga'e ngasun'ndio 'ñu mejenna 'ba 'yakun=ña ngat'are kibiu. ¿Jó fani kui bi ngisa kjuikuncha Na'enchana xi tijña ngank'aa, tuxi sakunina kjuabenichun?

¹⁰ Tu chuba nixtjin 'ñu mejenna na'enna nga'e ngasun'ndio nga baku ndiyana jotsa'en kui tsikja'etsjen, tunga Na'enchana 'ñu mejenna nga tu kjuanda tsajan, tuxi 'ba nde sakut'anina kjuatsjere.

¹¹ 'Ba kjuakixi= nga bi matsjana nga tjin xi 'ñu mejenna, tusa ma'onna. Tunga xi 'batsa'en baku ndiyare, kui= xi jaskan 'bejñajin kjuaxiu 'ba be jótsa'en kixi fiko yojore.

¹² 'Bamani, ta'e nga'ñu ngani_ru ndso xi je tifejndare ko ndsakú xi bi nde tjinnire nga'ñu.

¹³ Tjakixiu ndiya xi kuangiyo, tuxi kuandani ndsakú xi nimat'a 'ba bi nde kuatsitinni.

¹⁴ Tinyisjo nga ngat'ekonun kjuaxiu ko ngatsi'i xuta 'ba nga ngatjas'enu kjuatsje. Ngat'a xi bi tjinre kjuatsje, bi skue Na'enchana.

¹⁵ Nda chutsijon nga tu'yá ngatjas'e ngajinnu xi chajare kjuandare Na'enchana, tuxi bi s'eni xi sja

s'e ngajin inimare 'ba 'batsa'en sja kjuana'en 'ba sa'en nga sijndi nkjin xuta.

¹⁶ Ni'yá chajngi ngatjama, 'ba nde ninga ni'yá xi bi ngatjabekun Na'enchana joni Esau xi tu ngat'are jngusa xichine yateña xi sjare na'enre tsakaiñu joni ki'ndi titjun.

¹⁷ 'Ba 'yañu jotsa'en kjinik'ejñat'axín nga kuánñu, nga kuamejénre sakure kjuanichikunta'enre na'enre. Ninga tsa ko kjuachi'nda tsangisjai ndiyani, tunga bi nde kis'enire ki ngat'are mé= xi kitsa'en.

¹⁸ Jun bi joni xuta xi tse'e Israel xi echu jngu ngijñacha xi tjin nga'e ngasun'ndio, xi kis'ejña ntsje ntsje nga titi, ña kuán nistjen nistjen 'ba kis'ejñu 'ba kuán ntjo,

¹⁹ 'ba kjinu'yare tjio ko jngu jnda xi kinchja. Xuta xi kjint'ere jndo 'ets'a nga bi nde ngatjako ngisani.

²⁰ Ngat'a bi kichukjuakore kjuatexuma xi 'bi kitsu: “Ka'nda tjiuba xi kuasensun ndsaku ngasun ngijñacho tjinnere nga ndiojo sátere asa kicha kjuinuñare nga kjuinik'en.”

²¹ Ne kun tjin tsajmi xi kuatsejen ka'nda Moisés kitsu: “Nase tefatsekun=ña.”

²² Tunga ngat'are jun, echuñu ngijñacha Sión ko naxinanda xi tse'e Na'enchana xi tijñakun, naxinanda Jerusalén xi tijña ngank'aa, ña 'ñu nkjin ankjele mañajan ko kjuatsja,

²³ 'ba ña mañajan ki'ndire Na'enchana xi tjun xi kua'indut'a ja'enre ngank'aa. Echut'a_ru Na'enchana xi sa'enre kjua ngatsi'i xuta, 'ba ko ña tjindu inimare xuta xi kixi kiko yojore, xi je kjinikixikjin.

²⁴ Echut'a_ru Jesús xi ngat'are kui 'endani kjua xatse Na'enchana 'ba ko jin xi kis'esten ngat'ana, xi ngisa nda nchja nga ko mare jinre Abel nixtjin kuatse jan.

²⁵ Nda chutsijon 'ba bi nik'ejñat'axiun xi fakona. Ngu bi kuán tsanga nixtjin kuatse jan xuta xi 'ejñat'axin xi kitsuya enre Na'enchana nga'e nga-sun'ndio. Kui kjuañu, ¿jótsa'en kuiyaña tsa bi kuatesin_ra xi tijña ngank'aa, xi titsuyana enre Na'enchana?

²⁶ Nixtjin kuatse jan jndare Na'enchana kitsik-jatse t'anangiu, tunga nganda'e ts'a kitsja nga 'ba kitsu: “Ngijngu ndiya sikjatse ngisaa t'anangiu 'ba bi tu t'anangiu sa ko ngank'aa ngayeje.”

²⁷ 'Ba kionga tsu “ngijngu ndiya ngisa”, tsu=nire nga stjuxin tsajmi xi kjinindo xi ma teya, tuxi 'batsa'en s'enduni xi bi ma teya.

²⁸ Bi ma teya ña batexuma Na'enchana, 'ba kui xi sakuna. Kui kjua kua'eni_ra kjuanda Na'enchana 'ba sichji_ra jotsa'en nga kui matsjare, nga 'ñu kuncha.

²⁹ Ngat'a Na'enchana jo=ni jngu ndi'i xi tsikje tume yejeñu.

13

¹ Janda timejénkaño nts'io xi tu jngu makjainnu.

² Bi nichiyajiun nga nda xjubetjo xi kjuechukunnu, ngat'a tjin= xi kiskjebetjo ankje ndaba ninga bi tsabe tsa ankje xi ja'ekun.

³ Tikja'etsjion ngat'are xuta xi kjiyuya nduya, joni tsa ko jun tetsjuyako. 'Ba nde tikja'etsjion ngat'are xuta xi ch'o kjimata'en, joni tsa ko jun ndekui kjuana'en temitjaxtiu.

4 Chakun tsi'u kjuabixon 'ba kixi tiko xingiu nga kuetsubako, ngat'a Na'enchana sa'enre kjuaxi sa'en kjuachajngi ko xi sa'ent'are kjuachajngi xinkjin.

5 Bi nimijion ton, tusa t'ejngu kakun ngat'are xi je tjinnu. Ngat'a Na'enchana 'ba kitsu: "Niñajanni sik'ejñara 'ba sikumara."

6 Kui= kjuamani kakuan nga mixan:

Na'enchana basekona;

bi sakjuan.

¿Mé= xikuan sikona xi tu xuta sa?

7 Tikja'etsjion ngat'are xuta ngaku xi kis'enu, xi yakuyan enre Na'enchana. Tikja'etsjion jotsa'en tsik'endu, 'ba tsajmi nda xi kitsa'en ka'nda nga jet'a nixtjinre, 'ba 'batsa'en 'ba nde ngatjamakjainnu jotsa'en kuakjainre.

8 Jesucristo tu kuintsjai, nixtjin xi ja'a, nganda'e 'ba ngantsjai nixtjin.

9 Bi ba'e'ndio tsa tjinn xi k'uejñunu nga kuakuyan kja'e kjuanga en xi bi kui. Ngisa= ndani nga saku nga'ñure inimana nga ko kjuandare Na'enchana 'ba bi ko kjuatexuma xi tsja xuta ngat'are xichine. Ngat'a xi tsik'etjusun xi bakuya xuta ngat'are xichine, kui= xi niñajanni basekore xuta.

10 Tjin=na jngu altar, 'ba bi tixa'ndere na'mi xi tsa'exa ngaya ningu xi najñute ni nga skine chje xi s'endusun alto.

11 Ngat'a na'mi titjun fa'as'enko jinre tjiuba nga'nde xi ngisa tsje ngisa nga tsja chje ngat'are je, tunga yojore tjiubabiu tí t'axin ña tjindu xuta.

12 'Ba 'ba nde tsa'en Jesús ja'a kjuanima ña t'axin ña tijña naxinando, tuxi ko jinre kitsitsjekoni naxinando.

13 'Bamani tsu'ba, tangitjenngia Jesús ña t'axin ña tjindu xuta, 'ba nde ngatasakuna kjuasuba xi kisakure.

14 Ngat'a nga'e bi tjinna jngu naxinanda xi tijñantsjai, tusa teminyisja naxinanda xi jaskan s'e.

15 Kui kjua sichjintsjaini_ra Na'enchana ngat'are Jesucristo 'ba 'batsa'en kua'eni_ra chje. Asa jo mixan, nga ngat'etju ndsu'ba en xi sikixiya nga kui tse'era.

16 'Ba bi nichiyajiun nga nda siko xi yak'a 'ba nga kuisekokaño xingiu, ngat'a kui chjebiu xi matsjare Na'enchana.

17 Tik'etjusun enre xi ngakunu 'ba ngisa ngi'nde teko yojonu, ngat'a kui xi inyatsikuendanu 'ba tjinnere sjare kuenda Na'enchana ngat'anu. 'Ba ti'on tuxi tsja s'enire nga sa'exa 'ba bi iye kuanre xo, ngat'a 'ba=nde kjuanda tsojon tsa bi iye kuanre xo.

18 Chuko Na'enchana ngat'an_i. 'Ya=n_i nga tsje tjin kjuafa'etsjenn_i 'ba mejénn_i nga janda kixi kueku_e yojon_i.

19 'Ñu temi'a_nu_u nga chuko Na'enchana ngat'ana_u, tuxi sja'ndenina_u nga kjuikunxati ngani_nu_u.

20 'Ba Na'enchana xi tsjana kjuaxiu 'ba xi kitsikja'aya nganire Na'enna Jesucristo ngajinre mik'en. Na'enna Jesucristo xi ngisa fa nda tsikuenda chutsanga, ngat'a ko jinre Na'enchana 'endakoni kjua xi bi fet'a.

²¹ Kui ngatatsjanu ngayéje xi nda xi mach-jennu, tuxi kuan sik'etjusunñu xi kui mejénre, 'ba ngat'are Jesucristo ngatatsikona jotsa'en kui matsjare. Ngatjas'ere kjuaje Jesucristo ka'nda ngantsjai nixtjin. 'Ba ngatjama.

²² Jun nts'ia, te'bets'a_nuu nga ngat-achukjuakonu en xi tetsi'indu_nuu nga'e nga tefakoya_nuu, ngat'a tu chuba kitsi'indu_nuu.

²³ Mejénna nga xio nga je 'etju nduya nts'ia Timoteo. Tsa kjua'ekunxatina, kjuikua ko kui nga kjuikun_nuu.

²⁴ Ta'e_ru kjuate'nda ngatsi'i xi ngakunu ko ngatsi'i xi makjainre ngat'a tse'e Na'enchana. Nts'ia xi tse'e Italia 'ba nde inyatsikasennu kjuate'nda.

²⁵ Ngatjas'e tsi'inu kjuandare Na'enchana. 'Ba ngatjama.

El Nuevo Testamento Mazateco de Ayautla New Testament in the Ayautla Mazateco language of Mexico

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mazateco, Ayautla

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mazateco, Ayautla [vmy], Mexico

Copyright Information

©La Liga Bíblica, A.C., 2009

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mazateco, Ayautla

©Wycliffe Bible Translators, Inc., 2009

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 29 Jan 2022

776ced1d-6ea7-59c3-8389-b2a94420d3be